

Theseus ja rajatun käytön aineistot

Theseus-seminaari, 26.4.2016

Jyrki Ilva, jyrki.ilva@helsinki.fi

Lähtökohta : mistä on kyse?

- Julkaisuarkistossa ensisijaisesti vapaasti saatavilla olevia aineistoja
- Miten toimitaan sellaisten digitaalisten aineistojen kanssa, joita ei ole eri syistä mahdollista julkaista?
 - Tarvitaanko uusi palvelu? Laajennetaanko Theseuksen tähänastista konseptia?
- Kansainvälisesti tällaisia aineistoja sisältävästä julkaisuarkistosta käytetty termiä *dark archive*, *pimeä arkisto*
 - Osuvampi termi olisi tervetullut...

Tavoitteita ja hyötyjä

- Kaikki korkeakoulun aineistot kerätään talteen digitaalisena, yhtenäisiä prosesseja noudattaen
- Tukee arkistointia ja pitkäaikaissäilytystä (yhteys PAS-järjestelmään), mutta myös aineistojen (rajattua) saatavuutta
- Mahdollista tehdä hakuja koko aineistosta, ei vain julkisesti saatavilla olevista töistä
- Theseuksissa julkaistujen aineistojen poistamiseen mahdollista luoda selkeämpiä käytäntöjä
- Eroon opinnäytteiden paperisten versioiden säilytysvelvollisuudesta

Konseptin määrittely

- Tallennettavat aineistot
 - Opinnäytteiden säilyttäminen ja pitkäaikaissäilytys?
 - Entä muut aineistot?
- Miten laajaa käyttöä / millaisia rajoituksia aineistojen käytölle halutaan?
- Tehdäänkö palvelu saman tien kaikille ammattikorkeakouluille vai vain osalle?
- Vaikutukset Theseuksen prosesseihin / kytkennät muualle?
- Aikataulu ja etenemisjärjestys?
 - Konseptin määrittely
 - Teknisten ratkaisujen suunnittelu
 - Kansalliskirjaston päässä: Työmäärä? Resurssit? Hinnoittelu?

Miten laajaa tarvetta?

- Osalla ammattikorkeakouluista on jo oma paikallinen ratkaisu aineistoille, joita ei voida julkaista
 - Onko kiinnostusta yhteistä palvelua kohtaan?
 - Uuden palvelun suhde organisaation arkiston toimintaan?
- Yhteinen palvelu tarjoaisi mittakaavaetuja
 - Mahdollista yhdistää aineistojen käsittely julkisen Theseuksen prosesseihin ja viedä ne kansalliseen PAS-palveluun
- Käyttäjäkunnan laajuus suunnittelun kannalta oleellinen kysymys
 - Miten paljon vaikuttaa Theseuksen nykyisiin prosesseihin?
 - Haluavatko kaikki ammattikorkeakoulut samanlaista palvelua?
 - Onko mahdollista löytää yhteinen toimintamalli?
 - Miten kustannukset jakautuvat?

Ei-julkisen Theseuksen aineistot?

- Mitä aineistotyypppejä koskee?
 - Ainakin opinnäytteet; mitä muuta?
- Ei-julkaistavat vs. salaiset työt
 - Julkistamiseen tarvitaan tekijän lupa
 - Ei-julkistettavia töitä olisi mahdollista saada rajattuun käyttöön
- Miten paljon varsinaisia salaisia töitä oikeastaan on?
 - Kannattaako koko järjestelmää rakentaa erityistapausten ehdoilla?
 - Miten toimitaan mahdollisten salaisten liitteiden kanssa?
- Muita kysymyksiä
 - Sallitaanko embargot?
 - Rajattujen aineistojen lisenssit?

Käyttörajattuihin töihin liittyviä erityiskysymyksiä

- Käyttörajattujen töiden pysyvät osoitteet ja viittaaminen
 - Miten ohjeistetaan (ml. poistetut aineistot)?
- Käyttörajattujen töiden viitetiedot, tiivistelmät ja linkit
 - Miten laajasti saatavilla esim. Finna-näkymissä?
- Rajatun käytön laajuus?
 - Vain virkailijakäytössä, asiakaskäytössä muutamalta koneelta, kirjastossa, kampuksella, kaikissa amkeissa, myös etäyhteyden kautta?
 - Kunhan eivät näy googlessa...?
 - Voidaanko kaukolainata elektronisena?
- Olisi erittäin hyvä, jos käytännöistä voitaisiin sopia yhteisesti

Pohdittavaa

- Käyttörajattujen aineistojen mukaantulosta aiheutuvat kustannukset ja lisätyö?
 - Riippuu siitä mitä halutaan / moniko on mukana
 - Riittävätkö resurssit?
- Theseuksen prosesseista mutkikkaampia?
 - Kokonaisuudesta vaikeammin hahmotettava sekä virkailijoiden että käyttäjien näkökulmasta?
- Väheneekö julkiseen Theseukseen tallentaminen?
 - Tuleeko rajatusta vaihtoehdosta liian houkutteleva
 - Pitäisikö esim. opinnäytteiden osalta aina vaatia perustelu rajatulle saatavuudelle?
- PAS-kytkennän toteutustapa ja aikataulu riippuu myös OKM:stä

Prosessi: miten voisi edetä?

- Vaihtoehtojen, vaatimusten ja konseptin määrittely
- Kiinnostuksen kartoittaminen
- Rahoitusvaihtoehtojen selvittäminen
- Päätökset palvelun rakentamisesta?
- Tekninen toteutus
- Käyttöönotto